

werken *Zelfportret als legkaart* (1954), *Persoonbewijs* (1967), *Krassen op een rots* (1970) en *Een handvol achtergrond* (1985) regelmatig terugkeerde duikt in *Sleuteloog* nog een keer op, in een heel concrete gestalte. Via haar personage Herma neemt de auteur een duidelijk standpunt in en bekent ze dat het land van herkomst wel een belangrijke rol binnen haar schrijver- (of in bredere zin) kunstenaarschap heeft gespeeld.

Gebaseerd op het stramien van een vroeger boek (*Oeroeg*) geeft Haasse nog een keer in *Sleuteloog* het verhaal van de jeugd van een blanke persoon van Nederlandse afkomst in Nederlands-Indië weer. Deze keer doet ze het echter genuanceerder, zonder koloniale tegenstellingen zwart/wit en met begrip voor de andere (gekoloniseerde) kant. Zonder twijfel kunnen we de manier waarop het objectief in *Sleuteloog* naar deze 'andere' (gekoloniseerde) kant wordt verschoven, als een teken van het postkoloniale zien.

Bibliografie

PRIMAIRE BRONNEN:

Haasse 2000 – H.S. Haasse, *Oeroeg*. Grote Lijsters reeks, Groningen, 2000 (oorspr. 1948).

Haasse 2002 – H.S. Haasse, *Sleuteloog*. Amsterdam, 2002

SECUNDAIRE LITERATUUR:

Bhabha 1994 – H. Bhabha, *The location of culture*. Londen: 1994.

Paasman 2004 – B. Paasman, 'Buitendijks, binnendijks: Nederlandstalige koloniale en postkoloniale literaturen.' In: Gelderblom, A.J. (red.), *Neerlandistiek grenzen voorbij*. IVN: 2004.

Vitáčková 2006 – M. Vitáčková, *Het meer en de bloem. Een vergelijking van vriendschap in Oeroeg en Sleuteloog van Hella S. Haasse*. (Eindscriptie). Olomouc, 2006.

Noten

¹ M. Vitáčková 2006

² 'Totok' is de benaming gebruikt in Indische context voor (in Nederland geboren) Nederlanders die pas later naar de kolonie zijn gekomen. Deze benaming heeft vaak een pejoratieve tint en werd vooral gebruikt voor blanke mensen die zich tegenover inheemse mensen verheven gedroegen.

³ 'Hadji' is een moslim die de bedevaart naar Mekka (*hadj*) al heeft ondergenomen. In dit geval wordt echter naar de geest van een *hadji* verwezen, een traditioneel onderdeel van de Indische/Indonesische folklore, die meestal alleen door de inheemse bevolking werd gezien.